

## **Rapport från åtgärdsarbetet inom allmänt utbildningsområde i enlighet med Högskoleverkets rekommendationer**

### **Bakgrund**

I Högskoleverkets rapport 2008:8 "Uppföljande utvärdering av lärarutbildningen" fanns två förslag till åtgärder inom allmänt utbildningsområde för att förbättra lärarutbildningen vid Högskolan i Gävle:

- Skärp kravnivåerna inom allmänt utbildningsområde och utveckla kontinuitet och progression inom området
- Utarbeta gemensamma riktlinjer och bedömningsgrunder för examensarbeten.

Högskoleverkets uppföljande utvärdering genomfördes under 2007, då man använde sig av data från 2006. För HiG:s del betyder det att allmänt utbildningsområde 1 och 2 granskades *innan* revideringen av Au 1 hade genomförts. I självvärderingen som HiG lämnade in beskrevs dock revideringsarbetet och att ett nytt Au 1 skulle genomföras för första gången hösten 2007, men i HSV:s utvärdering är det svårt att se om bedömargruppen har tagit hänsyn till detta i sina slutsatser.

Vid lärarutbildningsnämndens sammanträde den 29 september 2008 beslutades att kursansvariga för Au 1 och Au 2 med Kristina Andersson som sammankallande fick i uppdrag att

- synliggöra progressionen inom området
- dokumentera arbetet med skärpta kravnivåer
- sammanställa detta i en rapport.

### **Arbetet med rapportskrivandet**

Gruppen har sammanträtt vid tre tillfällen. Förutsättningarna för de kursansvariga inom Au 1 respektive Au 2 skiljer sig något åt eftersom Au 1-terminen har genomgått en revidering vilket Au 2-terminen ännu inte har gjort. De kursansvariga för Au 1 fick i uppdrag att beskriva hur man har arbetat med skärpta kravnivåer och utvecklandet av kontinuitet och progression. Uppgiften för de kursansvariga för Au 2 blev däremot att ge en beskrivning över hur kurserna ser ut i dag och vilka områden som har utvecklats och förbättrats under åren. Frågan om att utarbeta gemensamma riktlinjer och bedömningsgrunder för examensarbeten har inte behandlats inom gruppen, eftersom ingen av de kursansvariga för Au 3 har deltagit i gruppens arbete. Vid det första mötestillfället diskuterades några avsnitt ur kapitlet "Generella iakttagelser och rekommendationer" ur rapporten 2008:8 som skulle kunna vara av betydelse för arbetet med åtgärderna inom allmänt utbildningsområde. Där nämns olika kvalitetsindikatorer, bland annat vilken litteratur som används, dess vetenskapliga förankring samt dess internationella karaktär; procentandelen disputerade lärare som studenterna möter i undervisningen samt arbets- och examinationsformer. Till det andra mötestillfället hade kursansvariga för respektive kurs inkommit med texter som beskrev åtgärdsarbetet. Dessa texter diskuterades och förslag på förändringar tillkom. Till mötestillfälle tre sammanställdes dessa texter och en sammanfattande inledning skrevs. Beskrivningarna av förbättringsarbetet och de fyra kurserna som ingår i Au 1 och Au 2 finns att läsa i sin helhet i bilaga 1-4.

## **Sammanfattning över förbättringsarbetet inom Allmänt utbildningsområde 1**

Allmänt utbildningsområde 1 i sin nuvarande form, med de två kurserna "Estetiska lärprocesser och Perspektiv på läraryrket", har genomförts under hösten 2007 och hösten 2008. Under dessa två år har arbetet med att höja kravnivån och åstadkomma en kontinuitet pågått. Ett nära samarbete har utvecklats mellan de två delkurserna i Au 1 med fysiska träffar med kursansvariga varje månad. De fyra institutionerna HS, N, P och V har varit delaktiga i utformandet av kurserna och samarbetar om kursansvaret. Kontinuiteten och progressionen mellan Au 1 och Au 2 och 3 återstår ännu att arbeta med eftersom de två senare områdena ännu inte har reviderats.

### *Skärpta kravnivåer*

Estetiska lärprocesser (se bilaga 1)

Inför hösten 2008 gjordes ändringar i kursplanen för att skärpa kravnivåerna. Bland annat infogades ett nytt lärandemål som beskriver att studenten ska kunna;

- tillämpa grundläggande konventioner för skriftlig framställning inom den akademiska genren.

De nämnda kursplaneändringarna har också inneburit att engelskspråkig litteratur har fogats till litteraturlistan.

I kursen har ingått skrivövningar, inlämningsuppgifter, fältstudierapport och en utredande text där studenten har arbetat med ett grundläggande vetenskapligt förhållningssätt vad gäller akademisk skrivande med en progressionstanke. Detta har planerats och följts upp inom alla ämnen som ingår i kursen; bild, drama, musik, rörelse och skrivande. Skrivuppgifterna har också varit av den karaktären att de har gett ett bredare, ämnesövergripande perspektiv på estetiska lärprocesser.

Inför 2008 engagerades fler disputerade lärare inom angränsande områden som tillsammans med lärare i estetiska ämnen granskar estetiska lärprocesser ur vetenskapliga perspektiv.

Kursens fältstudiemoment har även uppstramats med avseende på innehåll och kravnivå. Fältstudien innebär numera att olika kulturinstitutioner med pedagogisk verksamhet undersöks och beskrivs utifrån studentens framtida yrkesroll, där samarbete mellan förskola/skola och samhälle fokuseras. Arbetet följer grunderna för ett akademiskt arbetssätt och skrivande och redovisas i rapportform.

Perspektiv på läraryrket (se bilaga 2)

Kursen innehåller fyra olika perspektiv: Skolan och läraruppdraget, Barns och ungdomars utveckling, Barns och ungdomars villkor i samhället och Lärande. De fyra institutionerna HS, N, P och V har varit delaktiga i utformandet av Perspektiv på läraryrket och samarbetar om kursansvaret. De kursansvariga från de olika institutionerna har haft huvudansvar för var sitt perspektiv.

Vid kursens slut lämnar studenten in en kursportfölj. Den innehåller texter från tre examinerande seminarier, sju uppgifter och från och med hösten 2008 ingår även en skriftlig tentamen. Tentamen sker i form av case som behandlar kursen innehåll. Studenterna examineras därmed skriftligt och individuellt på alla fyra perspektiv.

Från och med hösten 2008 har alla tjänstefördelare uppmanats att tillsätta minst 30% disputerade lärare på kursen. Detta behöver följas upp och ytterligare arbete behövs för att stärka det påbörjade samarbetet mellan lärarna på kursen.

### *Kontinuitet och progression*

De kursansvariga för de två kurserna inom Au 1 har träffats en gång i månaden för planering och samtal. Dessutom har de två lärargrupperna gemensamma möten. Detta har inneburit att kontinuiteten och progressionen under lärarutbildningens första termin har förbättrats. Inom Estetiska lärprocesser arbetar man exempelvis med Perspektiv på läraryrkets fyra temaområden med hjälp av de estetiska ämnena.

### Estetiska lärprocesser

Lärargruppens utvecklingsarbete har åstadkommit en förbättrad progression vad gäller litteratur och det akademiska skrivandet inom kursen. Lärargruppen har vid ett flertal tillfällen mötts i utvecklingsarbete omkring grundläggande vetenskapliga frågeställningar gällande estetiska lärprocesser. Utvecklingsarbetet har haft sin utgångspunkt i samtal omkring de i kursen ingående ämnena *bild, drama, musik, rörelse* och *skrivande* och deras gemensamma beröringspunkter i estetiska lärprocesser. Diskussionerna kring det gemensamma har bland annat rört skapandeprocesser, kommunikation, identitet, lärande, ledarroll och gestaltande och hur dessa områden berörs inom ämnena (se bilaga 1).

### Perspektiv på läraryrket

De kursansvariga har valt att ta fasta på olika områden inom lärarutbildningen där kontinuitet och progression skulle kunna förbättras och utvecklas inom allmänt utbildningsområde, inriktningar och specialiseringar (se bilaga 2). Områden som lyfts fram är Verksamhetsförlagd utbildning, Vetenskapligt förhållningssätt samt IT. Dessutom bör samarbetet mellan Au 1 och Au 2 kunna fördjupas med avseende på innehåll rörande de teman som kurserna behandlar. Under Au 1 introduceras teorier om lärande, utveckling, kunskapssyn, samt villkor för lärande och lärandemiljöer. Lärarrollen och skolans utveckling diskuteras med ett ”utifrån perspektiv”, dvs. utifrån ett historiskt och socialt perspektiv. I Au 2 är studentens egen lärarroll central där värdefrågor och ledarskap särskilt poängteras. Här finns potential för tidsbesparande samarbete där bryggor mellan de olika terminerna kan byggas.

### **Allmänt utbildningsområde 2**

Under hösten 2007 och våren 2008 arbetade en institutionsövergripande arbetsgrupp fram tre förslag på struktur och innehåll för allmänt utbildningsområde 2 (se bilaga 26:3, [http://www.hig.se/rekt\\_kansli/fnyl/PROTOKOLL/2008/bilagor/bil26.3.pdf](http://www.hig.se/rekt_kansli/fnyl/PROTOKOLL/2008/bilagor/bil26.3.pdf)).

Lärarutbildningsnämnden valde att avvakta med revisionsarbetet tills den nya lärarutbildningsutredningen var publicerad<sup>1</sup>. De förbättringar som trots det ändå har gjorts under det senaste året i de befintliga kurserna Samhällets och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle och Ledarskap och lärande finns beskrivet i bilagorna 3 och 4.

Lärarstudenter som påbörjade sina studier hösten 2007 med den reviderade Au 1-terminen och som ska läsa tre och ett halvt år, kommer att läsa Au 2 våren 2010.

Lärarutbildningsnämnden önskar att revisionen av allmänt utbildningsområde 2, som ska sättas igång under våren 2009, i största möjligaste mån tar hänsyn till de nya förslag om allmänt utbildningsområde som finns i den nya lärarutbildningsutredningen. Utredningen frångår begreppet Allmänt utbildningsområde och använder istället uttrycket en *Utbildningsvetenskaplig kärna* som ska innefatta de för läraryrket centrala och generella kunskaper och färdigheter. Utredningen föreslår att denna kärna bör omfatta 60 hp uppdelad på åtta moment:

---

<sup>1</sup> Den 3 december 2008 lade utredaren Sigbritt Franke fram betänkandet av utredningen om en ny lärarutbildning ”En hållbar lärarutbildning”.

- Utbildningens organisation och villkor, demokratins grunder
- Läroplansteori och didaktik
- Vetenskapsteori, forskningsmetodik och statistik
- Utveckling och lärande
- Specialpedagogik
- Sociala relationer, konflikthantering och ledarskap
- Bedömning och betygsättning
- Utvärdering och utvecklingsarbete.

### **Slutkommentar**

I den text som arbetsgruppen för Au lämnade in till LuN i maj 2008 ingick ett avsnitt om progression i lärarutbildningen. Gruppen föreslog då att LuN skulle ”ta fram ett övergripande dokument gällande progression för områden genom hela utbildningen så att även inriktningskurser och specialiseringar har detta i sina kursplaner. Det kan vara inom områden som exempelvis

- muntlig och skriftlig framställning
- vetenskapligt förhållningssätt
- värdegrundsperspektiv (med avseende på genus, klass, etnicitet, sexualitet, m.m)
- historiskt perspektiv
- informationsökning (med hjälp av biblioteket)
- IT-kompetens
- betyg och bedömning, etc.” (s.4-5 bilaga 26:3)

Högskoleverket kommer att följa upp sin utvärdering först om tre år. Gruppen rekommenderar Lärarutbildningsnämnden

- att ta fram ett övergripande dokument gällande progression till högskoleverkets uppföljning
- att upplåta åt de kursansvariga för kurserna inom Au att framöver kontinuerligt dokumentera sitt arbete med kravnivåer och progression
- att de olika dokument som skrivs med anledning av HSV:s utvärdering (s 80 ”Uppföljande utvärdering av lärarutbildningen, 2008:8”) sammanställs i en enhetlig rapport inför Högskoleverkets uppföljning.

Elisabeth Björklund, kursansvarig efter Arne Sjölander för Perspektiv på läraryrket, P-inst  
Anna Efverström, kursansvarig för Estetiska lärprocesser, N-inst  
Margareta Horne-MoonKee, kursansvarig för Estetiska lärprocesser, HS-inst  
Sarah Ljungqvist, kursansvarig för Samhället och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle, HS-inst  
Margareta Severfeldt, kursansvarig för Ledarskap och lärande, P-inst  
Arne Sjölander, kursansvarig för Perspektiv på läraryrket  
Lena Svennberg, kursansvarig för Perspektiv på läraryrket, N-inst  
Kristina Andersson, LuK.

## **Förbättringsarbete AU 1; Estetiska lärprocesser**

MoonKee Horne och Anna Efverström

### **Bakgrund**

En av utgångspunkterna för inrättandet av en ny form för AU 1 hösten 2007 var bl.a. strävan att följa intentionerna i *Att lära och leda (SOU 1999:63)*, där det framhålls att;

[...] den estetiska kunskapen utgör ett angeläget kunskapsområde för alla lärare – oavsett ämne/ämnesområden eller skolform. Estetisk kunskap, som per definition svarar mot ”den kunskap man får genom sinnena”, kan uppfattas som en motpol till den kunskap som förvärvas genom kunskap och förnuft. Kommittén anser snarare att kunskapsformerna kompletterar varandra.

[...] läraren skall kunna utnyttja olika kulturformer och konstnärliga uttryck i skolans lärandeprocesser. Barn och ungdomar måste i ökad utsträckning få möjligheter att reflektera, analysera, redovisa och gestalta sitt vetande på skilda sätt genom olika ”språkformer”.

I AU 1 ingår sedan dess kursen Estetiska lärprocesser, 15 hp, och Perspektiv på läraryrket, 15 hp.

### **Vilket förbättringsarbete har vi gjort?**

Kursen Estetiska lärprocesser gavs alltså för första gången hösten 2007.

Studentutvärderingarna av den kursen gav många positiva reaktioner. Det framkom också att några områden behövde utvecklas. Studenternas synpunkter, tillsammans med lärargruppens erfarenheter, utgjorde en grund för ett utvecklingsarbete inför hösten 2008.

#### *Skärpta kravnivåer*

Inför hösten 2008 gjordes ändringar i kursplanen för att skärpa kravnivåer. Bl.a. infogades ett nytt lärandemål som beskriver att studenten ska kunna;

- tillämpa grundläggande konventioner för skriftlig framställning inom den akademiska genren.

Vi har genom skrivövningar, inlämningsuppgifter, fältstudierappor och en utredande text arbetat med ett grundläggande vetenskapligt förhållningssätt vad gäller akademisk skrivande med en progressionstanke. Detta har planerats och följts upp inom alla ämnen som ingår i kursen; bild, drama, musik, rörelse och skrivande. Skrivuppgifterna har också varit av den karaktären att de har gett ett bredare, ämnesövergripande perspektiv på estetiska lärprocesser.

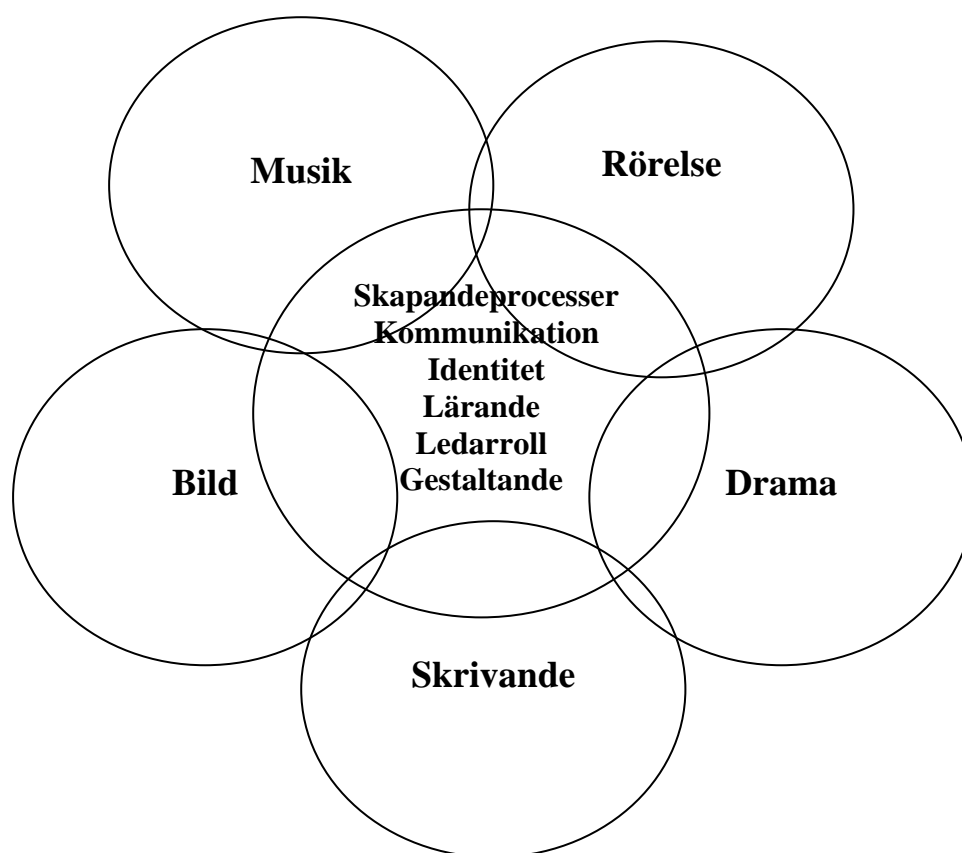
Inför 2008 engagerades fler disputerade lärare inom angränsande områden som tillsammans med lärare i estetiska ämnen granskar estetiska lärprocesser ur vetenskapliga perspektiv.

Vi har under höstterminen 2008 utvecklat kursens fältstudiemoment med en uppstramning av innehåll och kravnivå. Fältstudien innebär numera att olika kulturinstitutioner med pedagogisk verksamhet undersöks och beskrivs utifrån studentens framtida yrkesroll, där samarbete mellan förskola/skola och samhälle fokuseras. Arbetet följer grunderna i ett akademiskt arbetsätt och skrivande och redovisas i rapportform.

De nämnda kursplaneändringarna har också inneburit att engelskspråkig litteratur har fogats till litteraturlistan.

### *Förbättrad kontinuitet och progression*

Vi har åstadkommit en förbättrad progression genom lärargruppens utvecklingsarbete omkring litteratur och det akademiska skrivandet i Estetiska lärprocesser. Lärargruppen har mötts i utvecklingsarbete omkring grundläggande vetenskapliga frågeställningar gällande estetiska lärprocesser ett flertal tillfällen. Utvecklingsarbetet har haft sin utgångspunkt i samtal omkring de i kursen ingående ämnena *bild, drama, musik, rörelse* och *skrivande* och deras gemensamma beröringspunkter i estetiska lärprocesser. Diskussionerna kring det gemensamma har rört; skapandeprocesser, kommunikation, identitet, lärande, ledarroll och gestaltande. Vi kan se de estetiska ämnena som kugghjul som greppar i varandra där vissa saker överlappar och annat är ämnesspecifikt (se figur 1).



Figur 1. Skiss över ämnen och gemensamma begrepp i Estetiska lärprocesser.

Ett nära samarbete med kursen Perspektiv på läraryrket har inneburit ett större sammanhang och en förbättrad kontinuitet och progression av lärarstudenternas första termin. Inom Estetiska lärprocesser tar vi upp och gestaltar de temaområden som ingår i nämnda kurs;

- Barn och ungdomars utveckling
- Barns och ungdomars villkor i samhället
- Skolan och läraruppdraget
- Lärande

Kursansvariga för de båda kurserna har träffats en gång i månaden för planering och samtal. Lärargrupperna har också mötts för att hitta gemensamma utgångspunkter.

### **Vilket förbättringsarbete kan göras framgent och vad kräver det?**

Vi ser möjligheter att ytterligare kunna skärpa kravnivåer, förbättra kontinuitet och progression genom;

- att införa mer litteratur med internationell och vetenskaplig anknytning.
- ett närmare samarbete mellan lärare med olika kvalifikationer vad gäller akademisk kompetens och beprövad erfarenhet kopplad till sammanhang, kontinuitet och progression.
- att utveckla examinationsformerna för individuell bedömning vad gäller momentet Gestaltande kunskapsprocesser samt Temaarbete. Ett arbete har påbörjats under ht 07 för att förbättra den individuella examinationen vid grupparbeten. Detta kommer att utvecklas vidare.

Ett fortsatt förbättringsarbete kräver att det satsas tid för ett utvecklingsarbete i arbetslaget i kursen Estetiska lärprocesser. Det behöver också finnas tid för att utveckla kontinuitet och progression *mellan* de olika kurserna i Allmänt utbildningsområde.

## AU1-Perspektiv på läraryrket

### Innehåll: Fyra olika perspektiv

1. Skolan och läraruppdraget
  - a. Lärarrollens förändring över tid
  - b. Lärarutbildningens förändring över tid
  - c. Betydande pedagogers påverkan över tid
  - d. Verksamhetsförlagd utbildning
  - e. Pedagogiskt och annat lärararbete
  - f. Reflektion över sig själv i relation till lärarbetet
2. Barns och ungdomars utveckling
  - a. Barns och ungdomars utveckling och lärande
  - b. Lärandemiljöer
3. Barns och ungdomars villkor i samhället
  - a. Hur levnadsvillkor bidrar till att skapa sociala identiteter
  - b. Förskolans och skolans roll i förhållande till barns och ungdomars levnadsvillkor
4. Lärande
  - a. Språkets och matematikens betydelse för barns och ungdomars kunskapsutveckling samt skapande och upprätthållande av deras världsbild
  - b. Grundläggande teorier om lärande och syn på kunskap.
  - c. Elektroniska lärplattformar

### Utvecklingsområden

Här redogörs för de förändringar som skett de senaste två åren för att höja kravnivån och för att åstadkomma en kontinuitet inom allmänt utvecklingsområde. Ett nära samarbete har utvecklats mellan de två delkurserna i AU1 med fysiska träffar med kursansvariga varje månad. Efter utvärderingen ht-07 har kurserna delats upp i tid på campuskursen från att tidigare ha gått parallellt. Detta är inte utvärderat ännu. Kontinuiteten från AU1 till AU2 och 3 återstår ännu att arbeta med då dessa kurser inte är färdigutvecklade än.

Alla fyra institutionerna (HS, N, P, V) har varit delaktiga i utformandet av perspektiv på läraryrket och samarbetat om kursansvaret. De kursansvariga från de olika institutionerna har haft huvudansvar för ett perspektiv var och ett framtida utvecklingsarbete där man ser över innehållet i de olika perspektiven och hittar samarbetsmöjligheter inom kursen behövs.

#### *Verksamhetsförlagd utbildning*

AU1: Två veckors praktiskt lärararbete. Här får studenterna en första bild av sitt blivande yrke och bedöms i sin förmåga att ta kontakt med barn/ungdomar och kollegor/föräldrar. Dessutom bedöms studentens intresse och engagemang för den egna utvecklingen, för läraryrket, lärarutbildningen samt för barn och ungdomar. Studenterna för loggbok och analyserar en händelse utifrån kurslitteraturen.

Två veckors fältstudier, se perspektiv på läraryrket

Inriktningar: Här behövs en strategi för hur vem som gör vad i inriktningar och AU2

AU2: Fyra veckors praktiskt lärararbete. Nu har studenten med sig sina ämnesstudier och kan bedriva ett mer självständigt arbete.



Två veckors fältstudier. Ett sätt att följa upp de examinationsmål som i stor utsträckning är kopplade till vfu:n skulle kunna vara att låta examinationsmålen vara en fältstudieuppgift som sträcker sig över en hel termin inom allmänt utbildningsområde.

Ett annat sätt vore att skriva in i examinationsunderlagen för allmänt utbildningsområde respektive inriktningarna vilka mål som ska ingå.

#### *Vetenskapligt förhållningssätt*

AU1:

Introducera vetenskapligt tänkande där studenterna får träna på att:

Läsa vetenskaplig litteratur (litteraturlista bifogas)

Sovra information

Ha ett kritiskt förhållningssätt till och analysera texter

Använda referenser i egen producerad text

Introduktion till att söka vetenskapliga texter i databaser. Denna introduktion görs i samarbete med biblioteket och används i en inlämningsuppgift.

Vetenskapligt skrivande introduceras i Estetiska lärprocesser

Inriktningar och AU2 och AU3:

Här behövs en strategi för hur vem som gör vad i inriktningar och AU2-3

#### *Tema genom AU*

AU1: Under den första terminen diskuteras lärarrollens och skolans utveckling i ett utifrånperspektiv. Teorier om lärande, utveckling, syn på kunskap, villkor och lärandemiljöer introduceras.

AU2: Här formas studentens egen lärarroll där värdegrundsfrågor särskilt poängteras. Här finns potential för att utveckla ett tidsbesparande samarbete mellan barns och ungdomars villkor i AU1 och värdegrundsfrågor i AU2.

Lärande, syn på kunskap och lärandemiljöer fördjupas med fokus på ledarskap.

#### *Kravnivåer*

AU1: Från och med ht-07 lämnar studenten in en kursportfölj vid kursens slut. Den innehåller texter från tre examinerande seminarier, sju uppgifter och från och med ht-08 en skriftlig tentamen. Tentamen sker i form av case. Det innebär att alla fyra perspektiven examineras skriftligt och individuellt.

Från och med ht-08 har alla tjänstefördelare uppmanats att tillsätta minst 30% disputerade lärare på kursen. Detta behöver följas upp och ytterligare arbete behövs för att stärka det påbörjade samarbetet mellan lärarna på kursen.

#### *IT*

AU1:Lärplattformen Blackboard introduceras. Sandvikens kommun har introducerat sin lärplattform för studenter som gjort sin VFU i kommunen. Inför nästa år finns önskemål från Gävle kommun om samma sak. För närvarande diskuteras om högskolan ska bjuda in samtliga berörda kommuner att presentera den lärplattform de använder.

Studenterna deltar i den av Högskolan anordnade SVIT-konferensen.

I samarbete med biblioteket får studenterna information om hur man söker i databaser.

Till Lärarutbildningsnämnden  
090120

Inriktningar och AU2 och 3:

Här behövs en strategi för hur vem som gör vad i inriktningar och AU2-3.

## Samhällets och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle

### **Kursbeskrivning, tanken bakom kursen...**

I kursen *Samhällets och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle* behandlas värdegrundsfrågorna utifrån ett flertal perspektivområden. Olika perspektiv får omväxlande utgöra seminariernas huvudfokus. Det betyder att frågor som utgår från våra huvudperspektiv – klass, genus, sexualitet och etnicitet – får särskild uppmärksamhet. Kursens seminarier ägnas också åt det som kan kallas temaperspektiv, det vill säga värdegrundsfrågor som har att göra med brott, straff, religion, samhällsmiljö, funktionshinder, mobbning etcetera berörs också. Vid samtliga seminarier, oavsett huvudfokus, vinnlägger vi oss dock om att *aldrig* isolera ett perspektiv från andra perspektiv. Vi söker alltså genomgående anlägga ett intersektionellt förhållningssätt till de olika perspektiven, vilket till exempel innebär att vi alltid uppmärksammar relationen mellan olika diskrimineringsformer. Att sätta etnicitet i relation till kön/genus etcetera åskådliggör, menar vi, de komplexa mekanismer som ligger bakom olika diskrimineringsformer. På samma sätt arbetar vi med att få igång en medvetandegörandeprocess för hur olika sociala och kulturella kategoriserings- och underordningsprinciper samverkar; och hur detta påverkar oss i våra identifikations- och socialiseringsprocesser. Att få igång en sådan process är, menar vi, en förutsättning för att du som lärarstudent ska ges verktyg och förutsättningar för att bedriva ett genuint värdegrundsarbete i din egen lärarprofession. En lärare som har förmåga att se de komplexa mekanismerna bakom till exempel mobbning ser ”mobbaren Pelle både som den individ han är innerst inne och som den mobbare han är i gruppen”. För att motverka diskriminering måste vi lära oss att se och analysera diskrimineringsproblematiken i hela dess komplexitet. Detta handlar, något förenklat, om att se att diskriminerande handlingar – varav skolmobbning är en – som uttryck för de samhälleliga maktstrukturer vi alla ingår i som individer/ del i grupper, och som vi därmed bidrar till att reproducera.

De värdegrundsfrågor som kursen fokuserar behandlas såväl utifrån ett globalt som nationellt perspektiv. Det globala perspektivet får så att säga ge en kontextuell belysning på de svenska värdegrundsdiskurserna. Därtill vinnlägger vi oss också om att ge de olika frågor historisk förankring.

### **Seminariernas innehåll, en kortfattad genomgång**

För att ge en mer detaljerad bild av kursinnehållet följer nedan en kortfattad genomgång av vilka typer av frågor som diskuteras under kursen.

### **Introduktionsseminariet**

I seminariet diskuteras värdegrund som begrepp och vad det kan stå för. Demokratifrågan diskuteras med utgångspunkt i internationella konventionstexter, nationell lagstiftning, styrdokument, kursplaner mm. I samband med detta introduceras också kursens maktteoretiskt och intersektionella angreppssätt.

### **Klasssamhället**

I diskussionen kring detta tema fokuseras värdegrundsfrågor med utgångspunkt i hur klasskillnader reproduceras i enlighet med det förfogande över ekonomiskt, socialt och kulturellt kapital som vi tillmäts som individer/grupper. De frågor som ställs handlar bland annat om hur sociala miljöer stämplar, kategoriserar och påverkar oss som individer i ett kollektivt sammanhang. **Utblickar utifrån ett större samhälleligt perspektiv görs mot andra delar av världen.** Särskilt fokus läggs dock på förskolans/skolans förhållningssätt till barn/elever som i Sverige lever i så kallad relativ fattigdom. **I detta avseende problematiseras**

också begreppsbildningen "relativ fattigdom" i förhållande såväl till ett historiskt som till ett globalt perspektiv. Klasskategoriseringen och de föreställningar som denna skapar problematiseras från olika utgångspunkter. Diskussion förs även om hur vår köns-, etniska – o.s.v. - tillhörighet påverkar/påverkas av klasskategoriseringen – vi anlägger alltså ett intersektionellt perspektiv på klassfrågan.

### **Etnicitet och identitet**

Under denna rubrik läggs fokus i första hand på det mångkulturella samhället, med utblickar mot ett globalt sammanhang men med betoning på det numera mångkulturella Sverige. Vi tar upp frågor om hur etniska svenskar bemöter nya icke etniska svenskar, vad en svensk respektive en annan identitet innebär i olika "svenska" miljöer (med fokus på förskole- och skolmiljöer) och vad det betyder att känna sig svensk men inte betraktas som det – härvid belyses också adoptionsfrågan. Det etniska perspektivet ges även en intersektionell fördjupning, vilket innebär att relationer mellan etnicitet, klass, kön, sexualitet m.m. lyfts fram. Frågorna kring etnisk kategorisering i allmänhet och adoptionsfrågan i synnerhet ges även historiekontextuell belysning.

### **Sexualitet**

De frågor som belyses kring detta ämne är relaterade till sexuell läggning. Några konkreta frågeställningar som vi försöker besvara är hur en bi- eller homosexuell identitet påverkar kvinnor/män/others i en normerande heterosexuell kultur, i Sverige och med nedslag i andra delar av världen. När det gäller Sverige ställer vi oss frågor som handlar om hur skolan bemöter elever med andra sexuella läggningar än den normerande heterosexuella och hur förskolan/skolan hanterar/kan hantera bemötandet av barn/elever till homosexuella föräldrar. Den internationella utblicken sätter fokus på icke heterosexuellas situation i andra delar av världen; ett vidgat perspektiv ges också genom den historiekontextuella belysningen på frågan. Det intersektionella angreppssättet belyser särskilt relationen kön-sexualitet, vilken ges teoretisk fördjupning i den queerteoretiska analysen.

### **Genus och jämställdhet**

Kring dessa frågor belyses inledningsvis de feministiska tankegångar och teorier som drivit fram den mer än hundraåriga, delvis globala, feministiska emancipationsrörelsen. Betoning läggs härvid på kopplingen mellan emancipationsrörelsens framgångar – och bakslag – och den internationella och nationella jämställdhetsdebatten, jämställdhetsdiskursen. Beträffande Sverige betonas även framväxten av gällande jämställdhetslagstiftning. Seminariet belyser därutöver genus- och jämställdhetsfrågor med riktad belysning på förskolan/skolan. Vad innebär t.ex. ett genuspedagogiskt arbetssätt och vad behövs för att bedriva ett sådant? I likhet med övriga seminarier problematiseras föreställningar och normer, här med utgångspunkt i kön. Det intersektionella angreppssättet får här belysa den komplexa relationen mellan kulturella och klassmässiga förståelser av kön. Analysen av relationen kön – sexualitet ges också ytterligare belysning.

### **Brott och straff**

Beträffande brott och straff belyses frågor som har att göra med lagstiftningens betydelse för attitydförändringar - vilket såväl lagen mot barnaga och sexköpslagen är exempel på – samt lagstiftningens begränsningar i samma avseende. I det senare fallet jämför vi skrivningar i den lagstiftning som handlar om diskrimineringsfrågor, och andra värdegrundsrelaterade frågor, med hur det ser ut i verkligheten. Hur väl efterföljs lagstiftningen och i vilken utsträckning kan vi stödja oss på den för att skapa förändring? Vi belyser vidare, med exempel från både Sverige och andra delar av världen, hur synen på brott och straff påverkas

av maktordningsbundna internaliserade föreställningar om individers och grupper olik *människovärde*. Läpparnas beaktelse om alla människors lika värde problematiseras sålunda utifrån ett brott- och straffrättsligt perspektiv. Utöver detta belyses även etiska frågor som: Är det ok att hata människor som brutit mot lagen? Kan man förverka sitt människovärde? Vilka är straffets funktioner, och hur ska vi förebygga brottslighet? **Frågorna ges genom tillhörande litteratur och film omfattande historisk och internationell förankring.**

### **Religion och andlighet**

Kring detta temaområde belyses religionens betydelse för olika föreställningar och hur dessa i sin tur påverkar vardagslivet i samhället, förskolan och skolan. **Relationen mellan kultur, tradition, historia och religion problematiseras utifrån en intersektionell –och internationell – utgångspunkt.** **Frågor som ”Varför används/ och har så länge religion används som maktmedel för att tilldela individer och grupper olika status, betydelse, funktioner i olika sammanhang?” ”Måste det vara på det sättet och handlar denna typ av diskriminerande kategorisering verkligen om religion?”** problematiseras. Diskussionen fördjupas därutöver till att belysa frågor som hur vi i det sekulariserade Sverige förhåller oss till djupt troende människor från andra kulturer och därmed till olika sätt att se och förstå världen. **En mycket komplex fråga som belyses är också hur långt vår respekt för religionen skall tillåtas gå.** Vad får egentligen göras och tyckas i religionens namn och hur förhåller vi oss till människor/trosföreträdare som med religionen som legitimitet förtrycker och/eller diskriminerar andra? Utrymme ges också till diskussion om frågor som religionsfrihet i skolan, då med innebörden frihet både till och från religion.

### **Människovärde och samhällsmiljö**

Beträffande denna diskussion lyfter vi dels fram frågor om demokrati i förhållande till diktatur, dels frågor om hur genetisk och neurovetenskaplig forskning påverkar synen på människovärdet, till debatt. Även frågor om socialt ansvar i förhållande till solidaritet, personlig integritet i relation till det sociala sammanhanget diskuteras. **Utifrån ett övergripande internationellt och specifikt närhistoriskt perspektiv (med fokus på 1900-talets och dagens totalitära regimer) problematiseras den ibland hårfina gränsen mellan medborgerlig övervakning och styrning i demokratis kontra totalitarismens tjänst.** Utifrån samma utgångspunkter problematiseras även beröringspunkterna mellan dagens genetikdebatt, gårdagens rasbiologiska tänkande och dagens kulturrasism. **Frågorna om människovärde och samhällsmiljö fördjupas förstås utifrån de flerdimensionella intersektionella perspektivet.** Detta innebär enkelt uttryckt att demokrati och människovärde problematiseras utifrån ett normkritiskt perspektiv. Hur påverkar internaliserade föreställningar och normer vår uppfattning om demokrati? Handlar likabehandling om att behandla alla lika utifrån en endimensionell syn på likhet eller är frågan mer komplex än så? är exempel på konkreta frågor som seminariet ställer.

### **VFU-vecka. Praktiskt värdegrundsarbete i förskolan/skolan**

#### **Redovisning av vfu-uppgift**

Redovisningar och gestaltningar av de individuellt genomförda vfu-uppgifter du som lärarstudent har i uppdrag att göra under din praktikperiod ges naturligtvis det utrymme detta kräver.

#### **Värdegrund i förskolan/skolan**

Detta är ett tema som genomsyrar samtliga seminarier men som vid några tillfällen ges särskild belysning. De frågor som specifikt berörs är skolans och förskolans problematik med avseende på de diskrimineringsformer som kommer till uttryck i dessa miljöer. Detta innebär att maktuttryck som mobbning, i både dess subtila och tydliga former, får särskild belysning. Vidare fokuseras utsatta gruppers situation i olika skolformer (förskola, grundskola, gymnasium). Kring detta tema lyfts specifikt frågor om funktionshindrade barns/elevs villkor i förskola/skola. Frågor om barn/ungdomar från socialt utsatta eller dysfunktionella hemmiljöer, krigstraumatiserade barn/ungdomar eller barn/ungdomar som befinner sig i andra svåra situationer ges också speciellt fokus. Seminariediskussionen förankras även här i en övergripande internationell och historisk orienterad kontext.

Berättelser från skönlitteraturen, filmen, andras eller den egna verkligheten används genomgående som empiriskt underlag för en såväl teoretiskt förankrad, som en mer fritt reflekterande seminariediskussion. Genom fiktionens berättelser ges människors tankar och handlingar en levande gestaltning som inte bara skänker förståelse för vår tids idéer och föreställningar, utan också levandegör den historiska människan på ett sätt som gör hennes tankar mer förståeliga i en nutid, som i många avseenden tappat sin historiska förankring. Genom att låta fiktionens berättelser utgöra det empiriska underlaget ges lärarstudenten ytterligare möjligheter att fördjupa sitt kontextuella seende, långt utanför sin egen erfarenhetsram.

Med hjälp av fiktionens berättelser, den historiska tillbakablicken och den internationella utblicken, i kombination med en teoretisk grund med fokus på intersektionella maktteorier, ger kursen *Samhällets och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle* en bred kunskapsbas för lärarstudentens kommande demokratiuppdrag.

Sarah Ljungquist  
F.D. Universitetslektor i litteraturvetenskap,  
Kursansvarig för värdegrundskursen,  
HS-institutionen, Högskolan i Gävle

## **Examination på kursen *Samhällets och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle*, 15 hp, vt 2009 (13,5 hp kurs + 1,5 hp VFU)**

### **Examinationen på kursdelen (13,5 hp) består av tre delar:**

1. Kontinuerlig bedömning av inlämningsuppgifter, så kallade reflekterande läsanalyser som visar att studenten tillgodogjort sig kurslitteraturen (tryckta texter och film)
2. Muntlig aktivitet vid de examinerande – obligatoriska – seminarierna.
3. Skriftlig slutuppgift

**1. Den reflekterande läsanalysen:** Du/studenten/ ska under kursens gång skriva 7 reflekterande läsanalyser. En för varje seminarietillfälle, med undantag för introduktionsseminariet och seminariet *Värdegrund i skolan*. **En reflekterande läsanalys är en text där du med temat i fokus diskuterar, reflekterar och analyserar utifrån din läsning av de anvisade texterna och dina egna värdegrundsständpunkter.** Temat för seminarietillfället ifråga utgör temat för din reflekterande läsanalys. De texter som avses är de texter som läses inför respektive seminarietillfälle.

- **Formalia:** Varje läsanalys skall bestå av minst 3000 max 5000 tecken inklusive blanksteg. Använd Arial, 10 pt, eller Times New Roman, 12 pt. Varje blad skall förses med sidhuvud innehållande namn och kursgrupp. Ingen försättsida dock! Använd referenssystem (Harvard eller Oxford) vid hänvisningar till kurslitteraturen. Se t ex ”Textens yttre disposition” i *Svenska skrivregler*.
- **Innehåll:** I läsanalysen skall ALL litteratur samt filmer hörande till aktuellt temaområde beröras på ett reflekterande – ej refererande – sätt. Tänk så att du efter din läsning plockar ut några punkter (2-3) ur varje text /film och förklarar varför de är särskilt viktiga. Ett återgivande/refererande av handlingen är INTE relevant i detta sammanhang. För att ekonomisera med plats och höja analysnivån så försök se vad som förenar de olika texter du skriver om. Vilka frågeställningar, syften, etcetera som är gemensamma. Försök också uppmärksamma vissa relevanta skillnader. Utgå gärna från några övergripande frågeställningar som: Vad är social klass? Hur konstrueras etnisk identitet i ett mångkulturellt samhälle? Hur skapas kön i relation till skapandet av andra identitetsstruktureringar? Försök att plocka fram och uppmärksamma texternas övergripande syften och frågeställningar. Betona även det intersektionella perspektivet. Det vill säga belys hur olika kategorier av mänskliga erfarenheter (med fokus på kön, sexualitet, klass, etnicitet) samverkar – utifrån hur detta gestaltas i texterna.

**2. Muntlig aktivitet vid de examinerande – obligatoriska – seminarierna:** Den muntliga examinationen utgörs av aktivt deltagande i seminariediskussionerna. För att bli godkänd här måste du anstränga dig för att visa att du är påläst, d.v.s. att du läst och reflekterat över den till varje enskilt seminarium anvisade litteraturen. Till denna del hör också aktivt deltagande i grupparbeten och redovisningar. För att bli godkänd på denna del av examinationen måste du närvara vid minst 66% av seminarie - och redovisnings- tillfällena. Eventuell frånvaro kompenseras med någon form av restuppgift, varav en variant kan vara att de studenter som är

frånvarande vid ett visst tillfälle samlar ihop sig till en gemensam chatt (om minst fyra deltagare) som sparas ner och mailas till berörda seminarieledare för godkännande. Observera att olika varianter kan förekomma och att det är upp till den enskilda/e seminarieledaren att lösa den frågan.

**3. Den skriftliga slutuppgiften:** Slutuppgiften utgör – vid sidan av den reflekterande läsanalysen och den muntliga aktiviteten vid seminarierna – underlag för examinationen.

Slutuppgiften är *inte* ett kvantitativt summerande av vad som har diskuterats under kursens gång utan en diskussion där man själv får välja någon frågeställning som man vill ta upp igen i skriftlig form. Det handlar fortfarande om att *läsa, reflektera, formulera* och *synliggöra*.

I slutuppgiften problematiseras en övergripande frågeställning kring värdegrund. Under den övergripande frågeställningen bör flera andra närliggande resonemang behandlas. Intersektionalitetsperspektivet ska tas i beaktande och resonemanget ska förankras i ett flertal texter – minst fyra texter och någon film – som ingår i kursen.

De reflekterande läsanalyserna kan med fördel läsas igenom på nytt för att leta sig tillbaka till intryck och funderingar kring texterna som kanske har fallit ur minnet och inspirera till *nya* och *fördjupade* resonemang.

Lyft fram en övergripande frågeställning vilken har beröringspunkter med flera perspektiv eller angreppssätt (se exempel nedan). Diskussionen ska ha en *problematiserande* karaktär. Risken med att skriva om för många frågor är att fokus på diskussionen lätt blir för ytlig. Disponera texten enligt en tydlig struktur, d.v.s. att det ska vara lätt att se vilken fråga som diskuteras och att resonemangen är lätta att följa för läsaren.

Minst fyra texter ur kurslitteraturen samt valfritt antal filmer, se den obligatoriska listan samt listan för övrig litteratur, ska användas i diskussionen. Annan litteratur får användas om det är motiverat. Det är viktigt att hänvisa till litteraturen på ett *tydligt* sätt. Nedslag i litteraturen ska vara korta och betraktas som en motor för den egna och självständiga diskussionen. Tänk på att slutuppgiften ska vara *reflekterande* och inte refererande (vidare anvisningar finns under rubriken ”Formalia”).

Citat får förekomma men bör vara korta och väl motiverade – egna ord är tydligare och att föredra. Om citat används måste skribenten tydligt ange var dessa återfinns, i enlighet med det system för källhänvisningar som du valt. Viktigt är också att det tydligt framgår hur skribenten tänker om citatet, så att den delen inte lämnas till läsaren för tolkning.

Egna kortfattade erfarenheter vara intressant men *endast om de på ett relevant sätt illustrerar* det man vill diskutera.

Viktigt för den här uppgiften är att kunna visa att man har tillägnat sig diskussionen om värdegrund i allmänhet och att göra nedslag i specifika frågor och problem. Dessa specifika frågor ska dels kunna ställas i förhållande till värdegrund som begrepp, dels diskuteras med konkreta exempel ur litteraturen. Språk och disposition kommer att tas i beaktande vid bedömning av skrivuppgiftens helhetsintryck (se separat anvisning om formalia nedan).

En väl formulerad, tydligt disponerad och språkligt genomarbetad text är en lämplig riktlinje.

**Slutuppgiftens omfång är 12 000 – 16 000 tecken.**

Inlämning sker senast fredag den XXX i pappersform eller via e-post enligt respektive seminarieledares anvisningar.

Slutuppgifter lämnas tillbaka fredag den XXX med kort respons av seminarieledaren enligt respektive seminarieledares anvisningar.



### **Förslag på övergripande frågeställningar för slutuppgiften:**

- Social säkerhet respektive social osäkerhet kopplat till klass- och könstillhörighet, samt eventuella andra tillhörigheter. Hur detta påverkar individens villkor och möjligheter i det svenska samhället – eller i något annat samhälle om ni så vill. Ämnet kan till exempel utgå från en diskussion om skötsamhetskulturen (PRECISERA TITEL ELLER ÅRTAL se t.ex. Rosenberg).
- Problematisering av begreppen ”kvinnlighet” och ”manlighet” utifrån ett intersektionellt perspektiv. Hur till exempel ”kvinnlighet” och ”manlighet” skapas inom olika klass-, sexualitets- och etnicitetsmässiga sammanhang. Ämnet kan t.ex. utgå från hur de gymnasietjejgrupper Ambjörnsson studerat skapar genus.
- Synen på kvinnors respektive mäns sexualitet (hur synsättet påverkar oavsett sexuell läggning) utifrån ett intersektionellt perspektiv. Det vill säga hur könsmaktordningen, etniskt definierad maktordning, klassmaktordningen samverkar i skapandet av olika sexualitetsföreställningar (föreställningar om kvinnor som madonnor, horor samt föreställningen om män som testosteronstinna men utan ansvar för sin egen sexualdrift). Ämnet kan t.ex. utgå från en diskussion om våldtäkt, med fokus på samhällets syn på våldtäkt.
- Etnicitet och identitet i det ”vita” majoritetssamhället. Hur etnisk identitet skapas, förstärks och försvinner i det ”vita” majoritetssamhället, samt hur detta skapande också sker i komplexa samspel med lager av konstruktioner av maskulinitet/feminitet, modernitet, västerländskhet. Ämnet kan t.ex. utgå från en diskussion om adoption, om att vara född i Sverige av invandrade föräldrar, om att räknas som invandrare men vara svensk eller om att vara vit och inte se sin egen etniska färg.
- Diskutera hur religion interagerar med andra maktordningar i samhället samt hur detta påverkar olika individer på skilda sätt, beroende på olika kombinationer av köns-, klass-, etnicitets-, sexualitets- och religionstillhörighet. Ämnet kan t.ex. utgå från en diskussion om händelserna i Knutby, om en diskussion utifrån den insnävade tilldelade position som Samira ges av klasskamraterna (hos Ambjörnsson...) osv...

**Observera att detta enbart är exempel!** Ni får gärna välja andra övergripande frågeställningar att utgå från. Diskutera gärna med er seminarieledare – men fundera först ordentligt själv vad du vill skriva om.

Skriftliga examinationsuppgifter som lämnas in i tid bedöms inom 15 arbetsdagar.

---

Vid försenad inlämning av skriftliga examinationsuppgifter gäller följande:

- Vid försenad inlämning av skrivuppgifter ges inte betygen A och B på kursen.
- Vid mer än 14 dagars försenad inlämning av skrivuppgifter sker bedömning av dessa inom innevarande termin (inom max 20 veckor). För uppgifter som inlämnas strax

Till Lärarutbildningsnämnden  
090120

före (ca 14 dagar) eller under sommaruppehållet gäller samma regel, bedömning sker inom max 20 veckor.

Finns särskilda skäl för försenad inlämning (som t.ex. sjukdom) tas särskild hänsyn.

---

**VFU-delen, 1,5 hp examineras muntligt och/eller skriftligt i enlighet med seminarieledarens anvisningar.**

Institutionen för humaniora och  
samhällsvetenskap  
*Department of Humanities and Social  
Sciences*

Kursplan för  
**SAMHÄLLETS OCH  
SKOLANS VÄRDEGRUND I  
ETT DEMOKRATISKT  
SAMHÄLLE AU2**

Fastställd av  
Institutionsstyrelsen för  
humaniora och samhällsvetenskap  
2007-12-11  
**VT08**

<b>Kursnamn</b> SAMHÄLLETS OCH SKOLANS VÄRDEGRUND I ETT DEMOKRATISKT SAMHÄLLE AU2	<i>SOCIAL AND SCHOOL VALUES IN A DEMOCRATIC SOCIETY</i>
<b>Fördjupning</b> B	
<b>Nivå</b> Grundnivå	
<b>Kurskod</b> HLL01B	
<b>Högskolepoäng</b> 15	<i>Social and School Values In a Democratic Society, 13,5 credits</i>
<b>Moment</b> 0010 Samhället och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle, 13,5 hp 0020 Verksamhetsförlagd utbildning, 1,5 hp	<i>Teaching Practice, 1,5 credits</i>
<b>Huvudområde</b> Övriga ämnen	
<b>Utbildningsområde</b> Undervisning	

**Mål**

Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- analysera samhällets och skolans demokratiseringsprocess utifrån officiella nationella och internationella jämlikhets- och jämställdhetsmål.
- kunna identifiera och beskriva genus-, sexualitets-, klass- och etnicitetskritiska perspektiv i förhållande till individers och grupper villkor i samhälle och skola
- kunna diskutera och reflektera över egna värdegrundständpunkter på en analytisk nivå för att bättre kunna förstå och stödja barns och ungdomars identitetssökande och utveckling mot att bli demokratiska medborgare

**Kursens innehåll**

**Moment 0010**

I momentet Samhället och skolans värdegrund i ett demokratiskt samhälle studeras och analyseras samhällets och skolans demokratiseringsprocess utifrån olika perspektiv. Klass-, etnicitets-, köns-, sexualitetsperspektiven betonas utifrån officiella nationella och internationella jämlikhets- och jämställdhetsmål (Mänskliga rättigheter, Kvinnokonventionen, Barnkonventionen, lagstiftning, styrdokument m.m.). Samma perspektiv belyser vi också utifrån den verklighet i samhälle och skola som lärarstudenten möter. Genom berättelser – både fiktionens och verklighetens – får lärarstudenten komma i kontakt med exempel på diskriminering och kränkningar i samhällets stora och skolans lilla rum. Utifrån de olika exemplen diskuteras och analyseras sedan olika strategier och modeller för att förebygga och motverka diskriminerande handlingar och kränkande bemötanden mellan individer och

grupper i samhället och skolan. Momentet anlägger genomgående ett intersektionellt förhållningssätt till de olika perspektiv som behandlas.

### **Moment 0020**

Verksamhetsförlagd utbildning med inriktning mot praktiskt värdegrundsarbete ingår med 1, 5 poäng .

### **Undervisning**

Föreläsningar, examinerande seminarier, praktiskt övningsarbete

### **Examination**

Kontinuerlig bedömning av inlämningsuppgifter, PM, muntlig aktivitet vid seminariediskussionerna.

### **Förkunskaper**

AU 1 i Lärarutbildningsprogrammet. Fullgjord inriktning 1. Föregående vfu-period skall vara godkänd innan nästa vfu-period påbörjas. Antalet resttentamentillfällen begränsas i allmänt utbildningsområde till ett tillfälle.

### **Betyg**

A, B, C, D, E, Fx, F

### **Övriga föreskrifter**

Kursutvärdering genomförs efter avslutad kurs. Obligatorisk närvaro vid de examinerande seminarierna.

### **Miljömärkning**

Kursen har inslag av miljö/hållbar utveckling.

## **KURSLITTERATUR FÖR KURSEN SAMHÄLLETS OCH SKOLANS VÄRDEGRUND I ETT DEMOKRATISKT SAMHÄLLE B 15 POÄNG, VÅRTERMINEN, 2008**

(Ingår i AU2 i samtliga inriktningar av den förnyade lärarutbildningen)

Alakoski, Susanna, *Svinalängorna*, 2006, 260 s.

Ambjörnsson, Fanny, *I en klass för sig*. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer, Ordfront 2004, 304 s.

Bayes, Jane H. *Globalization, Gender and Religion...*

Björk, Nina, "Mannen utan kön" i *Under det rosa täcket*, Wahlström & Widstrand 1996, 37 s.

Boije af Gennäs, Louise, *Stjärnor utan svindel*, 1997, 498 s. eller annan roman på samma huvudtema enligt överenskommelse med seminarieledaren.

Brantenberg, Gerd, *Egalias döttrar*, 2004, ca 75 s. Urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Cole, Henry, Peter Parnell and Justin Richardson, *And Tango Makes Three*, 32 s.

Cristiansson, Terese, *Himmel och helvete. Mord i Knutby*, Bokförlaget DN 2005, urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Dahlgren, Eva, *Farfar var rasbiolog: en berättelse om människovärde igår och idag*, Wahlström & Widstrand 2002, 50 valfria sidor i första delen, hela andra delen. Urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Ekelund, Gabriella och Annamaria Dahlöf, *Skarpa lägen. Om barn i svåra situationer*, Sveriges utbildningsradios förlag AB 2005.

Etnicitet. Perspektiv på samhället, red. Abby Peterson & Mikael Hjerm., Malmö 2007. Urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Föreanta Nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Till Lärarutbildningsnämnden  
090120

Förenta Nationernas konvention om kvinnors rättigheter

Förenta Nationernas konvention om barns rättigheter

Gardell, Jonas, *En komikers uppväxt*, 1992, 247 s. eller Jonas Gardell, *Ett ufo gör entré*, 2001, 315 s. Eller annan roman på motsvarande tema vald från listan över övrig litteratur, i samråd med seminarieledaren.

**Gay!: En världshistoria**, red. Robert Aldrich Urval enligt seminarieledarens anvisningar

Hammer, Olav, *På spaning efter helheten: New age en ny folktro?*, [1997], Wahlström & Widstrand 2004, urval enligt lärarens anvisningar.

Hedlin, Maria, *Det ska vara lika för alla, så att säga: en intervjustudie av lärarstuderandes uppfattningar om genus och jämställdhet*, Rapport Högskolan Kalmar 2002, 74 s.

Jordahl, Annelie, *Klass, är du fin nog?* Atlas bokförlag 2003, urval. Kompendium med olika kortare texter om klass, enligt seminarieledarens anvisningar.

Jonsson, Rickard, *Blatte betyder kompis. Om maskulinitet och språk i en högstadieskola*, Stockholm 2007. Urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Kallifatides, Theodor, *Ett nytt land utanför mitt fönster*, 2001, 155 s.

Lundborg, Annette, och Mimmi Tollerup-Grkovic, *Malins mamma gifter sig med Lisa*, 1999, 25 s.

Martinson Moa, *Kvinnor och Äppelträd*, [1933], 240 s. Obs! oavkortad utgåva. Eller romanen *Mor gifter sig* av samma författare.

Mendel-Enk, Stephen, *Med uppenbar känsla för stil. Ett reportage om manlighet*, Atlas bokförlag 2005, 128 s.

Moberger, Susanne, *Såna som oss. Röster om sexualitet, identitet och annorlundaskap*, Tiden 2003, urval enligt lärarens anvisningar, ca 30 s. Kompendium med olika kortare texter om sexualitet, enligt seminarieledarens anvisningar.

Nilsson, Johan, *Koka makaroner: om att bli pappa*, 2003, 127 s.

Orlenius, Kennert, *Värdegrunden finns den?*, Runa förlag AB 2001. Urval enligt lärarens anvisningar.

**Orwell, George, Nittonhundraåttiofyra**, [1949], 283 s. eller Boye, Karin, *Kallocain*, [1940], 227 s.

**Peterson, V. Spike, Global Gender Issues**, urval enligt seminarieledarens anvisningar.

Sereny, Gitta, *Ohörda rop*, Ordfront förlag AB 1999, urval.

**Beverly Skeggs, Formations of Class & Gender: Becoming Respectable**

Sjögren, Annick, "Språket, nykomlingens nyckel till samhället men också en svensk försvarsmekanism" i *En "bra" svenska? – Om språk, kultur och makt* red. Ann Runfors och Ingrid Ramberg, Mångkulturellt centrum 2000, 19 s.

Tamas, Gellert, *Lasermannen. En berättelse om Sverige*, Ordfront förlag AB 2003, 406 s.

Trotzig, Astrid, *Blod är tjockare än vatten*. 1996, 286 s. Ett urval kortare texter om adoption, enligt seminarieledarens anvisningar.

Utbildningsdepartementet, *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet* eller *läroplan för förskolan* eller *läroplan för de frivilliga skolformerna*.

Wennstam, Katarina, *Flickan och skulden*, Albert Bonniers förlag AB 2002, kapitel 1-3.

Till Lärarutbildningsnämnden  
090120

Tillkommer ca 5 skönlitterära verk (barn-, ungdoms- eller vuxenböcker), några noveller eller andra kortare texter, och dikter samt ca 300 sidor artiklar, uppsatser eller motsvarande om värdegrundsfrågor.

Sarah Ljungquist//mks  
HS-inst. styr. 2008-11-16

## **Au 2 – Ledarskap och lärande: Förändringar 2008**

Margareta Severfeldt

### Uppdraget

Enligt protokoll från LuK:s sammanträde den 29 september 2008 är gruppens uppdrag att synliggöra progressionen inom AU och dokumentera arbetet med skärpta kravnivåer. I protokollet från gruppens möte den 4 november återges vissa punkter ur Högskoleverkets rapport 2008:8 som vi skall förhålla oss till.

### Bakgrund

Au 1 läser studenterna som första kurs under termin ett, under termin två och tre läser studenterna kurser utifrån den inriktning de valt. Sammanlagt har studenterna haft 8 veckors vfu under dessa tre kurser. Au 2 där kursen *Ledarskap och lärande, 15 hp* är en av kurserna har fram tom våren 2008 getts under lärarstudenternas fjärde termin av utbildningen. Kursen har getts dels i en Campusversion, dels i en Distansversion. *Ledarskap och lärande* har 1 veckas vfu (av de sammanlagt 2 veckornas vfu under hela Au 2).

Hösten 2007 togs en reviderad kursplan för Au 1 i bruk. I samband med revideringen ändrades namnet på den reviderade versionen av Au till *Perspektiv på läraryrket*. Den tidigare kursen hade namnet Au 1 - *Introduktion till läraryrket – om läraren, lärandet och skolan*. ( Under Au 1 läser studenterna även kursen Estetiska lärprocesser).

Vid revideringsarbetet 2007 bestämdes att

- att Au 2 skulle läsas senare i lärarutbildningen. Beslutet innebar att Au 2 flyttades fram till utbildningens tredje eller fjärde (beroende på inriktningen) år. Senareläggningen av Au 2 måste givetvis innebära en omfattande revidering. Olika förslag till revidering presenterades för LuK 08-05-22. Au 2 ges inte i Campusversionen under vårterminen 09. Däremot ges en distansversion av Au 2 inkl *Ledarskap och lärande* enligt den ursprungliga utbildningsplanen
- Distansstudenterna som startade ht 2007 läste Allmänt utbildningsområde 1 i den ursprungliga versionen, dvs de startade således med kursen *Introduktion till läraryrket – om läraren, lärandet och skolan*.

Det är för mig oklart vilken kursplan för Au 1 som ligger till grund för Högskoleverkets synpunkter på bristande kontinuitet. Gjordes jämförelsen mellan den reviderade kursplanen i Au 1 och den ursprungliga kursplanen för Au 2 eller gjordes jämförelsen mellan de ursprungliga kursplanerna för Au 1 och Au 2?.

## Kursplanerna

Nedan återges innehållet i kursplanerna för P-inst i Au 1 och Au 2 före revideringen.

### *Introduktion till läraryrket – om läraren, lärande och skolan*

Kursens övergripande syfte är att studenten

- förvärvar kunskap om statens intentioner med de olika skolformerna och lärarutbildningen
- orienterar sig i läraryrkets vardag i de olika skolformerna
- förvärvar ett problematiserande förhållningssätt till lärarrollen, lärandet och skolan samt till sina egna förutsättningar för yrket.

### *Ledarskap och lärande*

Efter avslutad kurs skall studenten kunna:

Kunskap och förståelse

- beskriva sambandet mellan lärande och ledarskap
- beskriva lärarens ledarskap i ett historiskt och nutida perspektiv

Färdigheter och förmågor:

- Analysera konsekvenserna av olika ledarskap/pedagogiska förhållningssätt

Värdering och förhållningssätt

- formulera styrkor och svagheter i det egna ledarskapet

Innehållet i kursplanerna för ovanstående kurser följer de riktlinjer som LuN formulerade vid utbildningens start.

## Förbättringsarbete

I avvaktan på fastställande av form och innehåll för det nya Au2 har följande förbättringsarbete gjorts med avseende på Ledarskap och lärande.

*A: Förbättringsarbetet under Vt 08 2008 utgörs framför allt av ambitionen att*

- tydligare kommunicera syftet med de olika arbetsuppgifterna under kursen. Detta arbete framgår av den studiehandledning som användes, där syftet med de olika uppgifterna formulerades. (Studiehandledningen finns tillgänglig på Blackboard)
- tydlig koppling till den första (nu reviderade) kursen i Au 1 får t ex studenterna genom att i uppgift 1 gå tillbaka till den tidigare kursen och planera arbetet i Au 2 utifrån erfarenheterna i Au 1. Progressionen vad gäller den egna rollen som ledare framgår också av det formulerade syftet för de olika uppgifterna.
- specificerade betygskriterier enligt Bolognamodellen utifrån de syften som angetts med de olika uppgifterna i studiehandledningen.
- Vetenskapligt skrivande



Databassökning tränas. Kunskaperna används vid en litteraturinventering som redovisas individuellt. Studenterna tränar att opponera på varandras texter.

- Manuell utvärdering.  
För att få en bra svarsfrekvens från studenterna valde vi att göra en manuell utvärdering, vilket innebär att varje seminarieledare samlade in utvärderingarna från studenterna vid sista kurstillfället. Svarsfrekvensen blev 83%.  
(Sammanställning av kursvärderingen bifogas.)
- Önskvärt förbättringsarbete – hittills ej genomförbart  
Längre vfu.

#### *B: Förbättringsarbete under Ht 08 inför arbetet med Distansversionen av Ledarskap och lärande*

- Ändrade förutsättningar vad gäller studentgruppens sammansättning::  
Studentgruppen har i vår fått en annorlunda sammansättning. Av de 96 studenterna som skall läsa kursen vid Högskolan i Gävle är ca 90 % blivande förskollärare. Därtill kommer uppdragskurser i t.ex. Norrtälje.  
Konsekvenser: Ny litteraturlista där litteraturen fördelats i tre grupper:
  - Litteratur som skall läsas av alla studenter – oavsett inriktning
  - Valbar litteratur: 1) med inriktning mot förskollärare  
2) med inriktning mot skola
- Kursplanen  
Tillägg: Miljöer för lärande
- Litteraturlistan har samtidigt gjorts mer internationell. Tillägg av litteratur om ledarskap. Dessutom har vi vinnlagt oss om att välja forskningsbaserad litteratur i ännu högre utsträckning.
- Antalet disputerade lärare som arbetar med kursen Vt 08 är 40%.

#### *Examination – Vt 09*

- Kursportfölj och tentamen. Under kursens gång skall studenterna successivt lämna in texter kopplade till kursens olika uppgifter för respons. Utifrån seminarieledarens respons bearbetar studenterna sina texter och lägger in dem i en kursportfölj. Litteraturinventeringen ventileras med studenterna som opponenter. Texten bearbetas och läggs i kursportföljen. Tentamen kommer att bli i form av case, där studenten ur ett lärar-/ledarperspektiv analyserar beskrivna situationer, reflekterar över olika handlingsstrategier och formulerar tänkbara konsekvenser av sina beslut.

#### *C: Förbättringsarbete för Ledarskap och lärande Vt 2010*

Med tanke på den kommande revideringen av lärarutbildningen i sin helhet är mycket oklart.

- Viktigt för Au 2 är att perioden med praktiskt arbete i skolorna förlängs. Den måste också för- och efterarbetas på ett bra sätt. (Se utvärderingen från Vt 08)

Till Lärarutbildningsnämnden  
090120

*Önskvärt inför Vfu i framtiden:*

En övergripande kursplan för all vfu, där vfu-perioder inom inriktningar och Au samordnas.

Begreppet "ledarskap" bör introduceras redan i Au 1 och finnas med under alla vfu-perioder.

Målet måste vara att ingen student efter termin fyra skriver *"Bra att jag har börjat fundera på mitt ledarskap"*.

Gävle 08-12-14  
Margareta Severfeldt

08-07-11

### Sammanfattning av svar från kursvärderingen Ledarskap och lärande

Kursansvariga: Margareta Severfeldt och Berit Nordquist.

Antalet registrerade campusstudenter: 183

Antalet inkomna svar: 153

Svarsfrekvens: 83,6 %

Svaren är fördelade på följande grupper:

Grupp A 25 (28) studenter, Grupp B 30 (31) studenter, Grupp D 25 (30) studenter, Grupp E 23 (31) studenter, Grupp F 27 (33) studenter, Grupp I 23 (29) studenter.

Kursvärderingen samlades in i anslutning till sista kurstillfället.

Vi skulle uppskatta om du ville hjälpa oss att utveckla kursen genom att besvara nedanstående frågor.

Kursens mål: Efter avslutad kurs skall studenten kunna:

Kunskap och förståelse

- beskriva sambandet mellan lärande och ledarskap
- beskriva lärares ledarskap i ett historiskt och nutida perspektiv

Färdigheter och förmågor:

- analysera konsekvenserna av olika ledarskap/pedagogiska förhållningssätt

Värdering och förhållningssätt

- formulera styrkor och svagheter i det egna ledarskapet

1a. Är du  Kvinna 124  
 Man 29

1b. I vilken seminariegrupp går du ?..Se ovan.

	Fö	Ti	Se	Gy	Övrigt	Vet ej
2. Vilken inriktning har du valt för dina lärarstudier (Antal studenter)	<input type="checkbox"/> 57	<input type="checkbox"/> 36	<input type="checkbox"/> 16	<input type="checkbox"/> 44	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

3. Hade du kunskaper i den aktuella kursens ämne/ämnen sedan tidigare?

Ja 99 studenter  
 Nej 54 studenter

Ta ställning till följande påstående genom att kryssa i den ruta du finner motsvarar din uppfattning

	Stämmer mycket bra				Stämmer Mycket dåligt	Vet ej
4. Mina förkunskaper var tillräckliga	<input type="checkbox"/> 31%	<input type="checkbox"/> 31%	<input type="checkbox"/> 29%	<input type="checkbox"/> 5%	<input type="checkbox"/> 1%	<input type="checkbox"/> 3%
5. Mina kunskaper i ämnet har	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

förbättrats under kursen	44%	38%	10%	5%	3%	
6. Undervisande lärare har varit intresserade/engagerade i undervisningen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	53%	23%	10%	8%	6%	
7. Kursen har uppfyllt de mål det och innehåll som är formulerat i kursplanen	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	29%	47%	10%	8%	3%	3%
	Stämmer mycket bra		Stämmer Mycket dåligt			Vet ej
8. Kurslitteraturens innehåll har varit relevant i förhållande till kursens mål och innehåll	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	24%	44%	22%	6%	3%	1%
9. Fördelningen mellan olika undervisningsformer har varit väl avvägd (t.ex. föreläsningar, individuellt arbete, seminarier, och grupparbeten)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	18%	44%	30%	7%	1%	
10. Formen för examination har varit bra	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	26%	34%	20%	11%	8%	1%
11. Omfattningen av föreläsningar och seminarier har varit väl avvägd	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	20%	40%	32%	6%	1%	1%
12. Jag har tagit ansvar för att mina studier i kursen har blivit så bra som möjligt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	35%	46%	14%	3%	1%	1%
13. Information om schema och lokaler har varit tydlig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	52%	33%	9%	4%	2%	
14. Kvinnor och män har getts samma förutsättningar under kursens gång	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	70%	18%	3%	2%	1%	6%
15. Arbetsformen med studentledda seminarier har bidragit till att nå kursens mål.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	33%	31%	16%	13%	6%	1%
16. Träffarna med de adjungerade adjunkterna har bidragit till att nå kursens mål.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	14%	27%	26%	13%	11%	9%
17. Kurslitteraturen har varit intressant och givande och utvecklat min förståelse för sambandet lärande/ledarskap.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	21%	44%	24%	8%	3%	
18. Föreläsningarna har varit intressanta och givande för utvecklandet av mitt ledarskap.	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
	13%	37%	27%	17%	4%	2%

19. Bibliotekets undervisning ”Att söka och värdera vetenskaplig information” har varit värdefull för arbetet under kursen.	<input type="checkbox"/> 51%	<input type="checkbox"/> 20%	<input type="checkbox"/> 10%	<input type="checkbox"/> 3%	<input type="checkbox"/> 1%	<input type="checkbox"/> 15%
20. Arbetet med litteratur- inventeringen/rapporten har utvecklat min förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar.	<input type="checkbox"/> 22%	<input type="checkbox"/> 38%	<input type="checkbox"/> 32%	<input type="checkbox"/> 4%	<input type="checkbox"/> 2%	<input type="checkbox"/> 2%
	Stämmer mycket bra				Stämmer Mycket dåligt	Vet ej
21. Planeringen, mottagandet och handledningen under vfu- delen fungerade väl.	<input type="checkbox"/> 63%	<input type="checkbox"/> 22%	<input type="checkbox"/> 12%	<input type="checkbox"/> 2%	<input type="checkbox"/> 1%	<input type="checkbox"/>
22. Det praktiska arbetet under vfu-delen anslöt väl till kursens innehåll..	<input type="checkbox"/> 40%	<input type="checkbox"/> 33%	<input type="checkbox"/> 20%	<input type="checkbox"/> 4%	<input type="checkbox"/> 2%	<input type="checkbox"/> 1%
23. Det har varit givande att arbeta tillsammans med studenter som har en annan inriktning än min egen.	<input type="checkbox"/> 27%	<input type="checkbox"/> 34%	<input type="checkbox"/> 24%	<input type="checkbox"/> 8%	<input type="checkbox"/> 4%	<input type="checkbox"/> 3%
24. Samarbetet i min studiegrupp med diskussioner och granskning av varandras texter har fungerat väl.	<input type="checkbox"/> 50%	<input type="checkbox"/> 28%	<input type="checkbox"/> 12%	<input type="checkbox"/> 7%	<input type="checkbox"/> 2%	<input type="checkbox"/> 1%

25. Eventuella kommentarer till frågorna

---

---

---

26. Vad har varit speciellt bra i kursen?

---

---

---

---

27. Ge oss gärna förslag till vad som kan förbättras till nästa gång kursen ges. (Då kommer kursen att innehålla flera veckor praktiskt övningsarbete).

*Tack för din medverkan*

*Seminarieledarna i Au 2, Ledarskap och lärande*  
**Kursvärdering Au 2 CAMPUS Vt - 08 (forts)**

08-10-10

**Sammanfattning frågorna 26 och 27. Exempel på kommentarer:**

**26. Vad har varit speciellt bra i kursen?**

Nedan ges endast några exempel på kommentarer. De är tematiskt ordnade.

*Seminarierna:*

- Att man har fått se många olika former av seminarieundervisning.
- Seminarierna och arbete i min studiegrupp har gett mig otroligt mycket.
- Våra seminarier känner jag har varit mycket givande. Diskussioner och allt runt omkring har varit bra..

*Bibliotekets informationssökning och skrivandet av en rapport/litteraturinventering*

- Litteraturinventeringen har varit givande. Samtliga skriftliga uppgifter har varit bra för det egna tänkandet.
- Rapporten gav en chans att fördjupa sig och kändes mycket givande.
- Bra med ventilering/opponering.

*Arbetet i studiegrupperna*

- Bra och lärorikt med studiegrupper.
- Bra med mycket arbete i grupper och diskussioner.
- Vi har haft bra samarbete i studiegruppen som vi själva fick välja.

*Det egna ledarskapet*

- Intressant med de olika ledarskapsstilarna, man vet hur man själv vill vara som ledare och hur man ska gå tillväga.
- Bra att jag har börjat fundera på mitt eget ledarskap.
- Bra. Utvecklat ledarskapet och reflekterat mer över det. Att vi fått leda en del av seminarierna.
- Bra. Typ allting! Har lärt mig väldigt mycket om allt! Känner mig säkrare i min ledarstil.
- Bra. Att vi har fått diskutera och reflektera över vår lärarroll. Att vi har fått öva på vår lärarroll/ledarskap.
- Bra. Ingående om ledarskapet. Viktigt ämne.
- Att ta ledarskapet för hela gruppen var bra och givande.

*Föreläsningarna*

- Ovanligt många bra föreläsningar.
- 

*Vfu-perioden*

- Vfu:n har varit helt klart bäst.
- Mer vfu: bra

*Övrigt*

- Inget.
- Kan inte komma på något, tyvärr.

**27. Ge oss gärna förslag till vad som kan förbättras till nästa gång kursen ges. (Då kommer kursen att innehålla flera veckor praktiskt övningsarbete).**

Förslagen till förbättringar är ordnade i samma tematiska områden som fråga 25.

*Seminarierna:*

- Mer lektioner ledda av seminarieledare för det har ibland varit för lite fokuserat på ämnet i sig.
- Mindre drama/teater. Mer teori! Praktiskt arbete är OK, men det får inte bli för mycket.

(Fråga 27 forts)

*Bibliotekets informationssökning och skrivandet av en rapport/litteraturinventering*

- Informationssökandet till rapporten kanske ska komma tidigare – redan i Au1 så blir den en repetition i Au2.
- Sämst. Rapporten. Varför ska vi träna och skriva en litteraturinventering? Tog för mycket tid, skulle ha velat använt den tiden till annat, typ vfu.

*Det egna ledarskapet*

- En kurs om ledarskap ska innehålla mer chanser till övning och därigenom att man kan reflektera över sitt eget ledarskap utifrån sig själv och inte bara gamla filosofers idéer.
- Kursen Ledarskap och lärande skulle kunna ha varit så bra OM den varit inriktad på mer praktiskt ledarskap – vårt eget ledarskap. Denna kurs har vi lärt oss skriva en akademisk text inte om vårt eget ledarskap.
- Eftersom ledarskapskursen på Au 2 har till största delen varit teoretisk tycker jag den ej varit relevant för oss som blivande lärare eftersom ledarskapet är praktiskt!

*Vfu-perioden*

Många kommenterar den planerade förlängningen av vfu-perioden nästa gång kursen går.

- Det känns som ni löst bristen på kursen – nu när det tydligen finns fler veckor till vfu:n
- Ja, det är behovet av vfu som är det enda jag tänker på.
- Mycket bra (med mer vfu). Ett så viktigt ämne som ledarskap och lärande behöver mer praktik. Det är där man kan få respons på sitt ledarskap
- Mer vfu.
- Det jag har saknat är mer vfu.
- Längre vfu – bra. Då kan ledarskapet utvecklas i större utsträckning.
- Mer vfu. Längre och med mer specifika uppgifter att genomföra.
- Som vi skrivit, fler veckor vfu. Det är en ledarskapskurs. Ledarskapet tränas bättre på arbetsplatsen än på elevledda lektioner.

*Övriga förslag till förbättringar.*

- Mer praktiskt övande skulle ha varit toppen!! (Typ kroppsspråk osv)
- Jättedålig betygsbedömning på kursportföljerna när inte våra seminarielärare sätter betyg på ”sina” elever.

- Det behövs fler kurser av denna typ i lärarutbildningen. Det räcker inte med att ha ämneskunskaper utan mer tid bör läggas vid ledarskap och lärande anser jag.
- Jättebra att lära sig att reflektera över sitt eget ledarskap. Det är nyttigt. Däremot borde någon form av uppföljning ske med tips och idéer om hur man som lärarstudent kan utveckla sitt ledarskap och göra det bättre.
- Det vore bra om tid lades vid att ge oss lärarstudenter verktyg för att hantera olika situationer som vi kommer att stöta på i skolorna. Konkreta handlingsplaner för konflikthantering, betyg och bedömning, gruppdynamik m m.